

LANDINFO
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Colombia

Væpnede grupper etter fredsavtalen

6. april 2022

© Landinfo 2022

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivaretatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

After the peace agreement between the Colombian government and the FARC guerilla was signed in 2016, and major parts of the FARC army were demobilized, several irregular armed groups have settled in different regions and filled the power gap after FARC's retreat. Some of the irregular armed groups are descendants of FARC, others are established guerrillas such as ELN or groups with connection to the paramilitaries. Some of the armed groups operate under different names, and they also change their names according to the circumstances. Their armed conflict over legal and illegal resources, such as mining, illegal crops and logging has increased, and the interconnections between the various groups has become difficult to follow. Civilians who are engaged in implementing the peace agreement, such as substituting illicit crops with other agricultural products, or social leaders who represent interests in conflict with the criminal activity of the irregular armed groups, are subject to threats, abuses, and killings.

Sammendrag

Etter at colombianske myndigheter og geriljaen FARC undertegnet en fredsavtale i 2016, har flere nye irregulære væpnede grupper fylt tomrommet etter FARC. Gruppene er delvis etterkommere etter FARC, men også andre etablerte geriljagrupper som ELN og grupper som har hatt tilknytning til paramilitære grupper, har etablert seg i ulike områder. En del av gruppene opptrer under ulike navn, og skifter også navn. Bildet av den væpnede kampen om ressurser og illegal virksomhet har blitt svært uoversiktlig. Personer som arbeider med å iverksette fredsavtalen, blant annet med å erstatte kokadyrking med andre jordbruksprodukter og også andre som står i veien for de væpnedes gruppens kriminelle aktivitet, utsettes for de største overgrepene.

Innhold

1	Innledning.....	6
2	Bakgrunnen for konflikten i Colombia.....	6
2.1	Sosiale ulikheter og fremveksten av geriljaorganisasjoner	6
2.2	Narkotikakartellene	8
2.3	Utviklingen av paramilitære grupper.....	8
3	Fredsavtalen i 2016 og utviklingen i etterkant, vold og miljøødeleggelser.....	9
3.1	Tilgangen til mat.....	11
3.2	Illegalt arbeid, skogshogst og gruvedrift	11
3.3	Konkrete konsekvenser av volden.....	12
3.3.1	Lokalbefolkningen kommer i skvis	12
3.3.2	Pandemien har ført til økt rekruttering til irregulære grupper	13
3.3.3	Internt fordrevne	14
3.3.4	Drap på sosiale ledere	14
3.3.5	Drap på tidligere FARC-soldater.....	14
3.4	Den colombianske hæren og militæret står handlingslammet på siden av konflikten.....	16
4	Væpnede grupper	16
4.1	Geriljagrupper – utbredelse og geografisk tilstedeværelse.....	17
4.1.1	FARC og forhenværende FARC-soldater	17
4.1.2	FARC-dissidenter fordeler seg på flere grupperinger.....	18
4.1.3	ELN (Ejército de Liberación Nacional).....	20
4.1.4	EPL (Ejército Popular de Liberación)	21
4.1.5	M-19 (Movimiento de 19 de abril)	22
4.1.6	Los Comandos de la Frontera: Dissidenter fra FARC og arvtakere etter paramilitære	22
4.2	Tidligere og nåværende paramilitære grupper.....	23
4.2.1	AUC (Autodefensas Unidas de Colombia).....	23
4.2.2	Autodefensas Gaitanistas de Colombia (AGC)/Clan del Golfo/Los Urabeños	24
4.2.3	Aguilas Negras («svarte ørner»).....	24
4.2.4	Marquetanos	25
4.2.5	Los Caparros og deres brudd med Los Urabeños	25
5	Referanser	27
5.1	Skriftlige kilder	27
5.2	Muntlige kilder	30
6	Vedlegg.....	31

1 Innledning

Temaet i notatet er utviklingen i landet etter fredsavtalen og fremveksten av de ulike væpnede aktørene i landet.

Landinfo redegjør først for bakgrunnen for den mer enn 50 år lange borgerkrigslignende tilstanden i landet (1964–2016) med en presentasjon av aktørene. Deretter kommenterer vi fredsavtalen mellom den colombianske regjeringen og geriljaorganisasjonen Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (FARC – Colombias revolusjonære væpnede styrker) i 2016 og hva som har skjedd i etterkant av fredsavtalen. Landinfo gir så en beskrivelse av de ulike væpnede aktørene som delvis har tatt kontrollen over områder hvor FARC tidligere hadde kontroll og sine tilholdssteder. Landinfo omtaler også kort de regulære styrkene.

Det er verdt å merke seg at tilstedeværelsen av de mange irregulære væpnede gruppene i ulike områder er i stadig endring. Det er også knyttet stor usikkerhet til navnene på de ulike gruppene siden flere av gruppene stadig endrer navn. Dette kommenteres i notatet.

Landinfo baserer seg på skriftlige kilder som blant andre InSight Crime, en non-profit journalistikk- og etterforskningsorganisasjon spesialisert på organisert kriminalitet i Latin-Amerika og Karibia, på rapporter fra Indepaz, det colombianske instituttet for fred og utvikling, og nyhetsartikler fra colombianske aviser.

Landinfo var på en informasjonsinnhentingsreise i Colombia i 2019. Noen av kildene vi hadde møter med den gangen har vi hatt jevnlig kontakt med etter reisen, og de samme kildene har også bidratt med informasjon til dette notatet. Enkelte av kildene er anonymisert av hensyn til deres egen sikkerhet og etter eget ønske.

Noe av informasjonen daterer seg flere år tilbake i tid, men Landinfo har tatt med informasjonen siden vi mener den fortsatt er relevant.

2 Bakgrunnen for konflikten i Colombia

2.1 Sosiale ulikheter og fremveksten av geriljaorganisasjoner

Den langvarige konflikten i Colombia har sin bakgrunn blant annet i store sosiale ulikheter i befolkningen, med ujevn fordeling av land og økonomiske ressurser. En ensidig råvareproduksjon ga seg utslag i en liten elite av rike jordeiere innen kaffe- og sukkerproduksjonen, samtidig som en stor del av befolkningen var

fattige. Mye av rikdommen havnet også i lommene til utenlandske selskaper, mens natur, kultur og samfunn ble skadelidende (Bull 2021, s. 20). Den skeive fordelingen av jord har ført til en kamp om jordrettighetene.

De sosiale ulikhetene, samt manglende demokratiske kanaler, ga grobunn for etableringen av ytterliggående geriljagrupper¹.

Colombiansk politikk var dominert av kun to politiske partier fra midten av 1800-tallet og frem til 2000-tallet, Partido Conservador og Partido Liberal. Det konservative partiet ønsket en sentralistisk stat og en sterk kirke, mens det liberale partiet ønsket føderalisme og desentralisering, og et klart skille mellom kirke og stat. De to partiene har vekselvis sittet med makten helt frem til vår tid. De to store partienes dominans, og vanskene andre politiske alternativer hadde med å bryte denne dominansen, er én av forklaringene på fremveksten av geriljagrupper (Schumann 2021).

Geriljaen FARC ble etablert på landsbygda i 1964, med det formål å motvirke sosial ulikhet med krav om omfordeling av jord.

Samtidig ble det også stiftet by-geriljaer, hvorav ELN (Ejército de Liberación Nacional – den nasjonale frigjøringshær) ble den mest betydningsfulle. Disse hadde samme formål som FARC: Omfordeling av rikdom og bekjempelse av fattigdom. Geriljaene utgjorde en trussel mot colombianske myndigheter, som tradisjonelt har representert den tradisjonelle eliten i det colombianske samfunnet, dvs. store jordeiere innenfor kaffe- og sukkerproduksjonen og den moderne eliten som består av handel, industri og offentlig forvaltning. På det meste hadde FARC ca. 20 000 soldater på 1990-tallet, og var landets største og mest betydningsfulle geriljagruppe (Oquendo 2021; Schumann 2021, s.140).

Myndighetene drev en intens kamp for å bekjempe geriljaen, først gjennom hæren og senere også gjennom å mobilisere paramilitære grupper. På 1990-tallet eksploderte Colombia i vold. I 1999 registrerte man 2000 terrorangrep, 3000 kidnappinger og en drapsrate på 60 per 100 000 innbyggere.² Nesten halvparten av Colombias territorium manglet statlig tilstedeværelse (Bull 2021, s. 36). Jakten på både FARC og ELN førte til at en rekke av de personene som ble drept viste seg å være såkalt *falsos positivos* (dvs. «falske positive», utenomrettslige henrettelser). Dette betyr at det er personer som har forsvunnet og som antas å ha blitt drept av Colombias hær. Særlig under tidligere president Álvaro Uribe, som satt som president fra 2005 til 2008, skal det ha skjedd en rekke drap på personer som ble påstått å tilhøre FARC eller ELN. Det viste seg at mange av de drepte var sivile. Dette viser colombianske myndigheters sterke motivasjon til å bekjempe geriljaen (Schumann 2021, s. 140; Oquendo 2021).

¹ Gerilja er et ord som er hentet fra nettopp spanske, og betyr småkrig (Høiback 2021).

² Til sammenligning ligger drapsraten i Norge på rundt 0,6 per 100 000 (Grøndahl 2020).

2.2 Narkotikakartellene

Fremveksten av en narkotikaindustri på 1970-tallet skjerpet konfliktnivået. Fattige bønder begynte å dyrke marijuana som et lukrativt alternativ til å dyrke matvarer som de så vidt kunne livnære seg på. Organisert kriminalitet i Colombia akselererte i 1970-årene etter sterk økning i etterspørsel etter kokain i USA. På 1980-tallet ble de første kokainkartellene etablert, Pablo Escobars kartell i byen Medellín og Cali-kartellet i sørvest-Colombia.

Kartellene både i Medellín og Cali etablerte imperier som strakk seg fra Bogotá til gatene i New York (InSight Crime 2021a). Narkotikaindustrien ble en vesentlig maktfaktor med tilgang til raske penger og kontroll over landområder, infrastruktur og næringsliv. Blandingen av en politisk konflikt, enorme narkoinntekter og korrupte politikere fikk fatale konsekvenser for menneskerettighetene. Resultatet ble en eskalerende draps- og voldsspiral, som særlig rammet fattige småbønder.

2.3 Utviklingen av paramilitære grupper

De paramilitære gruppene som var samlet under navnet AUC (Autodefensas Unidas de Colombia) var en koalisjon av høyreorienterte dødsskvadroner som brukte konflikten til å kamuflere sine illegale økonomiske aktiviteter. Disse aktivitetene omfattet narkotikahandel, kidnappinger og utpressinger. AUC opererte på 1990-tallet i to tredjedeler av landet og hadde rundt 30 000 væpnede soldater.

Deres historie går helt tilbake til tidlig på 1980-tallet, da narkotikahandlere ble utsatt for en bølge av kidnappinger fra venstresidens gerilja. De bestemte seg for å danne dødsskvadronen kalt Muerte a Secuestradores (MAS – Død over kidnapperne). Etter hvert ble det dannet andre selvforsvargrupper, flere av dem etter initiativ fra den colombianske hæren og politikere som appellerte til befolkningen om å danne borgervern. Mange av disse gruppene jobbet i realiteten for narkotikahandlerne, for de store jordeierne, eller for begge (CERAC, møte i mai 2019; InSight Crime 2011). De var private sikkerhetsstyrker for de store jordeierne, og utfordret det politiske styresettet ved bruk av vold og omfattende brudd på menneskerettighetene (García-Godos 2021a).

Denne alliansen med store økonomiske interesser, ga de paramilitære gruppene, som de ble kalt med et samlebegrep, tilgang til våpen, biler og kommunikasjonsutstyr. De paramilitære fjernet seg fra sin opprinnelige oppgave, som var å beskytte befolkningen, til å bli et instrument for mektige interesser, ikke minst i nært samarbeid med ulike narkotikakarteller. De paramilitære ble etter hvert sett på som rene kriminelle grupper (InSight Crime 2011).

AUC-alliansen oppsto på 1990-tallet. Organisasjonen hadde et spesielt sterkt nærvær i Urabá-regionen, ved den karibiske kysten, men hadde tilstedeværelse

over store deler av landet. AUC «kriget» mot FARC-geriljaen om kontroll over strategiske områder knyttet til narkotikaindustrien. Sivildelingen på landsbygda, som ble ansett for å ha lojalitet til FARC, ble utsatt for massive overgrep. AUC regnet med støtte fra militære og politiske myndigheter (InSight Crime 2011). Det har i ettertid vært rettslige prosesser mot tidligere president Uribe for hans kontakter med AUC (El Espectador 2021; Semana 2020).

AUC ble demobilisert i årene 2003–2006. I etterkant ble det avslørt direkte forbindelser mellom tidligere paramilitære og kongressmedlemmer. Til sammen 42 kongressmedlemmer er dømt for ulovlige forbindelser med paramilitære grupper. Colombianske myndigheter hadde imidlertid ikke full oversikt over hvem som leverte inn våpnene sine og hvem som ikke gjorde det. Flere av grupperingene begynte å operere under nye navn etter 2006 (InSight Crime 2011). Disse gruppene er nærmere omtalt i del 4.2.

Enkelte grupper har fortsatt en viss kobling til myndighetene, men gruppene opptrer ikke lenger samlet (Flyktningshjelpen, møte i Bogota 2019; CERAC, møte i Bogotá 2019). De gruppene som fortsatt har tilknytning til myndighetene, befinner seg særlig i rurale områder, hvor de har forbindelser med lokale myndigheter (García, møte i 2019).

De paramilitære gruppene livnærer seg mye på narkotikapenger og kriminell virksomhet, og omtales som narkoparamilitære av Indepaz (2021b). Landinfo bruker imidlertid begrepet paramilitære i dette notatet, siden vi omtaler både tidligere og nåværende grupper.

3 Fredsavtalen i 2016 og utviklingen i etterkant, vold og miljøødeleggelser

Colombianske myndigheter, ved daværende president Juan Manuel Santos og geriljaen FARC, underskrev en endelig fredsavtale i november 2016. Dette etter mange års forhandlinger, der Norge som en av flere aktører hadde lagt til rette for at avtalen skulle bli noe av. Det colombianske folket stemte først nei til avtalen i en folkeavstemning, og avtalen måtte tilbake til forhandlingsbordet. Det endte med at mye av avtalen måtte vedtas som lover av kongressen. Tidligere president Álvaro Uribe var den som ledet kampanjen mot avtalen. I 2018 ble en av Uribes nærmeste, Iván Duque, valgt som Juan Manuel Santos' etterfølger som president. Dette ble ikke sett på som et positivt tegn for gjennomføringen av fredsavtalen (Bull 2021, s. 51, 142). Implementeringen av fredsavtalen har budt på store utfordringer. Statens manglende vilje til å igangsette punkter i avtalen blir sett på som en forklaring på hvorfor konflikten fortsetter i landet.

Fredsavtalen er omfattende. Den inneholder blant annet en rural reform hvor dyrking av illegale vekster (kokaplantene) erstattes av andre næringsveier, overgangen til politisk deltakelse for tidligere FARC-soldater, med avvæpning og integrering i det colombianske samfunnet. I 2017 begynte FARC å overlevere sine våpen til FN.

De tidligere FARC-soldatene ble henvist til 24 såkalte territoriale områder for trening og reintegrering i samfunnet, kalt ETCR (Espacios Territoriales de Capacitación y Reincorporación). I april 2020 var i underkant av 3000 av de ca. 13 500 demobiliserte FARC-soldatene fortsatt bosatt i disse territoriale områdene. De øvrige hadde bosatt seg utenfor de henviste områdene av sikkerhetshensyn og på grunn av problemer med implementeringen av reintegreringsprogrammene. Forhenværende FARC-soldater etablerte andre områder for reintegrering utenfor colombianske myndigheters offisielle program, såkalte NAR-områder (Nuevas Áreas de Reincorporación) (Baysal, Charles & Forero 2020).

FARC gikk inn i politikken som et politisk parti under Fuerza Alternativa Revolucionaria del Común (Felles alternative revolusjonære styrker). I 2021 skiftet partiet navn til Comunes, og er representert i den colombianske kongressen. Partiet har imidlertid strevd politisk med manglende tillit og dårlig oppslutning i befolkningen, og følgelig manglende muligheter til innflytelse. Interne stridigheter i Comunes har ført til splittelse i partiet (ICG 2021b, s. 17).

President Iván Duque har vært kritisk til fredsavtalen og uttrykt ønske om reforhandlinger. Blant annet mente regjeringen at de tidligere FARC-soldatene slapp for billig unna etter overgrepene de hadde begått. En del av innholdet i fredsavtalen gjaldt overgangsjustis og at tidligere FARC-medlemmer som la ned våpnene skulle stilles for retten for sine handlinger hvis de innebar drap på sivilbefolkningen. Denne delen av fredsprosessen kom sent i gang, og kun noen svært få har hittil blitt dømt. Regjeringen ønsket strengere straffer, og ikke samfunnstjeneste slik de fleste har fått, ifølge avtalen (colombiansk kilde, mai 2021).

Demobiliserte FARC-soldater på sin side har vært og er kritiske til colombianske myndigheter. De fikk lovnader om politisk innflytelse, alternative inntektskilder, personlig sikkerhet og integrering i det colombianske samfunnet. Mange blir møtt med liten tillit, og myndighetene har gjort lite for å etterleve sine lovnader. Partiet Comunes strever med å finne sin rolle i det politiske landskapet, og også med å få støtte i befolkningen. Lovnaden om alternativ levevei for tidligere FARC-soldater er satt på vent. Planen var egne kooperativer i egne områder, men i stedet har tidligere FARC-soldater blitt spredd rundt i hele landet. De har møtt på mange hindringer i sitt møte med det sivile liv. Bare et så enkelt forhold som å opprette egne bankkontoer har ført til vanskeligheter, blant annet fordi de fortsatt står på USAs terrorliste (Baysal, Charles & Forero 2020; ICG 2021b, s. 36).

Noen har etablert seg med arbeid med beskjeden suksess, mens andre har endt opp i konflikt med nye væpnede grupper, særlig i områdene ved Stillehavskysten og ved grensen til Venezuela. Et stort antall tidligere FARC-soldater har blitt drept (Baysal, Charles & Forero 2020; ICG 2021b, s. 70). Se del 3.3 for mer informasjon.

3.1 Tilgangen til mat

Alternative inntektskilder til dyrking av illegale vekster (kokaplantene) er ett av punktene i fredsavtalen som ikke er oppfylt. Det har vist seg svært vanskelig å finne alternative leveveier som kan erstatte den lukrative dyrkingen av illegale avlinger. Den fattige landsbybefolkningen fortsetter å ha dårlig tilgang til mat, og dette har ikke blitt bedret gjennom statlige ordninger (Ryland 2021). For eksempel har antallet colombianere som ikke klarer å dekke næringsbehovene sine økt jevnt siden 2016. I 2015 opplevde 6,5 % av befolkningen at de ikke hadde nok mat til å dekke sitt behov. I 2019 hadde dette økt til 8,8 %. Dette betyr at minst 4,4 millioner colombianere ikke har nok mat. Samtidig har situasjonen blitt verre grunnet covid-19. Tilgangen til mat er ekstra vanskelig på landsbygda, der store deler av befolkningen har mistet eiendeler, sosiale sikkerhetsmekanismer og lønnsinntekter på grunn av tvangsfordrivelse og vold (Mejia 2021).

3.2 Illegalt arbeid, skogshogst og gruvedrift

Store deler av FARC, ca. 13 200 personer, la ned våpnene i 2016, men andre væpnede grupper har kommet til og delvis fylt tomrommet FARC etterlot. En del er FARC-dissidenter (tidligere FARC, men som ikke la ned våpnene og som opererer på egen hånd eller har sluttet seg til andre irregulære væpnede grupper), andre tilhører ELN-geriljaen, andre væpnede grupper og kriminelle nettverk som er involvert i en rekke ulike lyssky aktiviteter, som narkotikaproduksjon og narkotikaomsetning, våpensalg, hvitvasking av penger, utpressing, smugling og illegal minedrift og skogshogst (InSight Crime 2021a; ICG 2021a). Dette er aktiviteter som gir de væpnede gruppene store inntekter, og som igjen fører til vold i kampen om ressursene. Den colombianske staten står passiv på siden og klarer ikke å kontrollere situasjonen eller sørge for sikkerhet for befolkningen (ICG 2021a).

Illegal skogshogst har økt i de områdene som FARC tidligere kontrollerte, og som nå er tilgjengelige for andre grupper. FARC trakk seg ut fra sine områder, og nye grupperinger av opprørere og rene kriminelle grupper tok kontrollen. Også FARC drev miljøfiendtlig virksomhet som avskoging, men de la samtidig bånd på seg, og var langt mer opptatt av miljøhensyn enn nye grupper som har kommet til. De såkalte nye gruppene aktivitet går mye lenger, og avskogingen har økt kraftig. Bak disse inngrepene står både ELN, FARC-dissidenter og arvtakere etter paramilitære grupper (ICG 2021a). Mens FARC forbød avskoging for kommersiell drift og straffet dem som ødela miljøet med bøter eller utvisning fra

området, har den kommersielle driften fra ulike aktører tatt overhånd. FARC trengte skogen ikke bare av miljøhensyn, men også av rent praktiske årsaker, som for å dekke over sine operasjoner og for å flytte tropper (Ebus 2021).

Colombia er det landet med nest mest biologisk mangfold i verden, men etter at FARC og colombianske myndigheter undertegnet fredsavtalen i 2016, har 780 000 hektar primærskog blitt hogd ned. Det nedhoggede området er på størrelse med landet Haiti. Dette får store miljømessige konsekvenser for landet (Ebus 2021).

3.3 Konkrete konsekvenser av volden

3.3.1 Lokalbefolkningen kommer i skvis

Territoriell kontroll er stikkord for konflikten i Colombia. De irregulære gruppene kjemper om kontroll og makt i ulike områder av landet, og de trekkes mot områder der de vet det er ressurser å utnytte. Dette gjelder særlig områder hvor det er narkotikahandel og annen illegal virksomhet. Her er det mye penger i omløp, og grobunn for illegal økonomi gjennom narkotikaproduksjon, foredling, transport, smugling og distribusjon. Disse aktivitetene kan ikke utføres gjennom et formelt legalt system, og væpnede grupper forsøker derfor å få monopol på aktiviteten. Myndighetene er et hinder for aktiviteten, og det samme er tidligere FARC-soldater, siden de etter fredsavtalen ønsker en fredelig og lovlig integrering i det colombianske samfunnet (Baysal, Charles & Forero 2020).

Volden fortsetter. De mange tusener colombianere som bor i områder berørt av konflikten mellom de væpnede gruppene opplever at situasjonen per i dag er like ille som den noen gang har vært, og i visse tilfeller verre. De irregulære gruppene skyr ingen midler i sine forsøk på å styre den illegale økonomiske virksomheten. Den kriminelle aktiviteten har dermed økt (ICG 2022; CERAC, samtale januar 2022). FARC drev også illegal økonomisk virksomhet, men ofte med politisk formål. For de irregulære gruppene synes den illegale økonomiske aktiviteten i seg selv å være drivkraften. Dette gjør seg gjeldende blant annet i kokaproduksjonen. FARC påla seg selv visse begrensninger i hvor mye de skulle dyrke, mens det for de «nye» gruppene ikke eksisterer noen begrensninger (ICG 2021b, s. 28).

Tilfeller der dissidenter fra FARC og andre forsøker å tvinge befolkningen i lokalsamfunn til samarbeid, skjer stadig. De irregulære gruppene forsøker ikke bare å få kontrollen over kokaområdene, men også å få kontrollen over de enkelte jordbrukerne som dyrker kokaen. De som våger å stå opp og hevde sin rett mot dissidentene, kan sette seg selv i stor fare. Flere personer som deltar i egne lokale råd har blitt drept når de har forsøkt å motsette seg disse gruppenes krav, slik også sosiale ledere har blitt utsatt for trusler og har blitt drept. Der det opererer flere

ulike væpnede grupper, står lokale ledere i en enda vanskeligere situasjon siden gruppene kjemper mot hverandre og den enkelte borger kan komme i skvis. Snakker de med en representant for en irregulær gruppe, kan dette oppfattes som en provokasjon av en annen gruppe. FARC-dissidenter har i enkelte områder innført helt egne regler for hvem som kan få tilgang til områder og hvem som ikke kan få det. I visse tilfeller går de så langt som til å plassere landminer ved innfartsårene til landsbyer for å ha full kontroll. Dette for å unngå at befolkningen flykter. For lokalbefolkningen minner dette om de samme metodene som paramilitære grupper har brukt gjennom tidene (ICG 2021b, s. 29, s. 30).

Sivilbefolkningen utsettes for vold i de områdene hvor dissidentene dominerer. I provinser sør i landet, som i Cauca og Nariño og også i Norte de Santander³, har ulike dissidentgrupper i skuddvekslinger med hverandre også rammet sivilbefolkningen (ICG 2021b, s. 30).

I 2020 var det 76 «massakrer» i landet. Massakre er definert som drap på minst tre sivile i en hendelse. Dette er det høyeste antallet massakrer siden 2014, ifølge FNs høykommissær for menneskerettigheter (som sitert i HRW 2021b).

3.3.2 Pandemien har ført til økt rekruttering til irregulære grupper

Covid-19-pandemien sies å ha vært med på å styrke irregulære gruppers nærvær i Colombia (Skretteberg & Bull som sitert i Lode 2021). Kvinner og ungdom er spesielt påvirket av dissidentenes ekspanderende virksomhet. Rekruttering av barn til irregulære grupper har økt i forbindelse med pandemien. Pandemien har ført til at mange har mistet jobben, skoler har stengt og mange ungdommer sitter hjemme. Dette er med på å gjøre dem mer sårbare for rekruttering. I tillegg er det mange ulike grupper å bli rekruttert til, mangfoldet er stort. Irregulære væpnede grupper kan tilby de unge goder som mobiltelefoner og lovnader om lønn, i tillegg til motorsykler og sosial innflytelse. Dette gjelder ikke bare unge menn, men også unge kvinner, som tilbys informantoppdrag og også jobb med å lokke til seg flere medlemmer i de irregulære gruppene. Det er vanskelig å stå imot slike tilbud, og mødre som forsøker å få de unge til å avstå kan ende opp med en splittet familie. (HRW 2020; ICG 2021b, s. 30). Se mer om dette i Landinfos respons (2020).

Spesielt i Cauca er situasjonen ekstra spent mellom urfolkrepresentanter og dissidentgrupper. FARC respekterte til en viss grad urfolks grad av selvstyre i enkelte områder, mens de nye gruppene ikke på noen måte respekterer urfolks rettigheter. I tillegg utnytter gruppene urbefolkningens skjøre økonomiske situasjon til å rekruttere nye medlemmer, blant annet ved å arrangere fotball- og fritidsklubber for å lokke til seg de unge (ICG 2021b, s. 29).

³ For kart over Colombia se vedlegg på s. 31.

3.3.3 Internt fordrevne

Konflikt og vold førte til at 106 000 colombianere ble internt fordrevet i løpet av 2020. Det totale antallet internt fordrevne i landet var per desember 2020 4,9 millioner mennesker (IDMC u.å.). Provinsene (*departementos*) med flest internt fordrevne ligger ved Stillehavskysten: Chocó, Nariño og Cauca, og ellers i landet: Antioquia og Norte de Santander (ved grensen til Venezuela). I disse provinsene var det flest sammenstøt mellom FARC-dissidenter, ELN og paramilitære grupper (IDMC u.å.)

3.3.4 Drap på sosiale ledere

Colombia er et av landene i verden med høyeste antallet drepte menneskerettsaktivister. Menneskerettsaktivister inngår i den store gruppen «sosiale ledere» når kilder omtaler drap og overgrep. De sosiale lederne har ulike roller. Noen sosiale ledere representerer urbefolkningen og kjemper for sin kultur, sitt språk og forfedrenes arv. Andre kjemper for å få tilbakeført land som har blitt fratatt dem i forbindelse med gruvedrift. Menneskerettsaktivistene står opp mot brudd på menneskerettighetene (CERAC, møte mai 2019).

Ifølge Indepaz (2021c) (colombiansk institutt for fred og utvikling) ble 171 sosiale ledere drept i perioden januar-november 2021. I løpet av januar og frem til 6. februar 2022 ble 23 sosiale ledere drept (Indepaz 2022).

Indepaz regner med at i alt 1309 sosiale ledere har blitt drept siden fredsavtalen ble undertegnet (Indepaz 2022). Majoriteten av de sosiale lederne har blitt drept etter at president Iván Duque kom til makten i august 2018 (Rocio 2021).

Menneskerettighetsaktivister utgjør en stor gruppe av de sosiale lederne som har blitt drept. I alt 450 menneskerettsaktivister hadde per oktober 2021 blitt drept siden fredsavtalen ble underskrevet i 2016. 2020 var det året hvor flest menneskerettsaktivister ble drept, i alt 182. Menneskerettsaktivistene har gjennom mange år vært en gruppe utsatt for store overgrep i Colombia. De står opp mot tilstedeværelsen av irregulære væpnede grupper og rapporterer menneskerettsovergrep de står bak. Dette gjør dem til et mål for disse gruppene (HRW 2021b).

Drap på sosiale ledere skjer hyppigst der hvor det er mer enn én lokal arvtaker etter de paramilitære gruppene, og deretter i områder hvor det er FARC-dissidenter til stede (Baysal, Charles & Forero 2020).

3.3.5 Drap på tidligere FARC-soldater

Rundt 300 forhenværende FARC-soldater skal ha blitt drept fra fredsavtalen ble undertegnet i 2016 og frem til januar 2022. Colombianske myndigheter mener FARC-dissidenter og andre kriminelle grupper står bak drapene (Al Jazeera

2022). De provinsene med flest drap er Cauca, Nariño, Antioquia, Caquetá og Meta. I 2020 var det en markant økning i drap på tidligere FARC-soldater i Meta og i Valle del Cauca. De hevder at de systematisk blir brukt som skyteskive. Den store majoriteten av dem som blir drept er menn, noe som vises til som noe overraskende siden 40 % av FARC var kvinner. Tidligere tall på drepte viste at av 238 drepte hadde kun 20 % av de tidligere FARC-soldatene høyere rang innenfor FARC, dvs. kommandører av fraksjoner. 75 av drapene skjedde etter at offeret var blitt løslatt fra fengsel, og 38 av ofrene var aktive i politikken (Baysal, Charles & Forero 2020).

Store grupper av tidligere FARC-soldater har måttet forlate sine områder, både i provinsene Meta og Antioquia. Flere av drapene skal være utført av leiemordere. Svært få av drapene blir imidlertid oppklart. Dette gjelder også drap generelt. I Cauca, som er en av de provinsene hvor det skjer flest drap, ble kun 2 av 49 drap begått i september 2021, oppklart (ICG 2021b, s. 13-14).

Ifølge informasjon fra Riksadvokatens kontor (som referert i Baysal, Charles & Forero 2020) er det ikke bare FARC-dissidenter, men også grupper som Clan del Golfo/AGC/Urabeños, ELN, EPL (Los Pelusos) og Los Caparos, som står bak drapene. Disse gruppene omtales nærmere i kapittel 4. Tidligere FARC-soldaters inntreden i den «legitime» delen av det colombianske samfunnet gjør at de sees på som en trussel og hindring for de væpnede gruppenes illegale virksomhet (Baysal, Charles & Forero 2020).

De fleste av drapene på tidligere FARC-soldater har skjedd i de områdene de selv valgte å bosette seg i, de såkalte NAR-områdene (Nuevas Áreas de Reincorporación), ikke de områdene som var en del av myndighetenes program. De fant nye områder pga. manglende sikkerhet i de myndighetshenviste områdene (se kapittel 3). Etter hvert som flere og flere tidligere FARC-soldater forlot disse områdene og bosatte seg i de såkalte NAR-områdene, har drapene her økt. Det er flere drap i disse områdene enn i de myndighetshenviste områdene, noe som viser at volden og drapene følger de forhenværende soldatene. Dette er også de områdene hvor FARC-dissidentene er mest konsentrert, dvs. i de områdene hvor tidligere FARC-soldater som ikke er en del av fredsavtalen har tilholdssted, ifølge en undersøkelse fra Baysal, Charles & Forero (2020). Som tidligere nevnt har drapene også foregått i områder der paramilitære og andre irregulære grupper som ELN er til stede. Ifølge studien fra Baysal, Charles & Forero (2020) er det vanskelig å slå fast om det er FARC-dissidenter som står bak de fleste av drapene på tidligere FARC-soldater. I de kommunene hvor det er tilstedeværelse av flere konkurrerende væpnede grupper, er også drapstallene på tidligere FARC-soldater høye. Her konkurrerer de ulike gruppene med hverandre om kontroll over området. Det er videre en sammenheng mellom antall drap og kockaproduksjonen.

3.4 Den colombianske hæren og militæret står handlingslammet på siden av konflikten

Der den colombianske hæren tidligere kjempet mot et hierarkisk og mer oversiktlig FARC, står den nå mer på utsiden av konflikten som springer ut fra ulike irregulære væpnede grupper, ofte uten tydelig struktur og lederskap. Staten har ikke tatt rollen med å skape sikkerhet på lokalplan, slik som forventet. I stedet har nye væpnede grupper kommet til, og kjemper mot hverandre om kontrollen, om illegal økonomi og generelt om dominansen i ulike områder (ICG 2021b; HRW 2021b).

President Iván Duque blir av mange sett på som et hinder for implementering av fredsavtalen. I stedet har oppgavene gått til sosiale ledere på lokalplan, som er pådrivere for å få iverksatt fredsavtalen, blant annet i ulike former for alternativ næringsvirksomhet. Dette gjør dem ekstra utsatt (Landinfo 2020).

Colombias sikkerhetsstyrker har flyttet seg til områder hvor irregulære væpnede grupper befinner seg for å skape ro. Deres uttalte mål er å bekjempe illegal forretningsdrift, oppløse strukturene til de irregulære gruppene og ta kontrollen over områdene hvor gruppene holder til. I praksis blir lite av dette realisert. Myndighetsstrukturene står i realiteten på siden av det som skjer. Det er tvert imot de illegale gruppene som er i nær kontakt med befolkningen, og som skaper lojalitetsbånd med dem som bor der. Befolkningen er avhengig av kokadyrking, noe som beskyttes av de irregulære gruppene. Militæret på sin side står handlingslammet i sin plan om å gjennomføre reformer med å erstatte såkalte illegale avlinger.

Befolkningen synes til tider å frykte politiet og militæret mer enn de irregulære gruppene. Det er få som forventer at myndighetene gjennom sikkerhetstjenesten, militæret og politiet er i stand til å skape endring (ICG 2021b, s.31; CERAC, samtale 2022). Representanter for lokalbefolkningen hevder at myndighetene ser på dem som kriminelle bare fordi de bor i et område som delvis blir kontrollert av irregulære væpnede grupper. I jakten på de væpnede gruppene, kan også sivile lett bli et offer (ICG 2021b, s. 31).

4 Væpnede grupper

De ulike irregulære væpnede gruppene har ulik tilknytning til de tidligere væpnede gruppene. Noen er etterkommere etter FARC, såkalte dissidenter som aldri la ned sine våpen, men som fortsatte sin aktivitet under nye navn eller som bare kalles FARC-dissidenter. Andre er arvtakere etter den paramilitære paraplyorganisasjonen AUC, grupper som har oppstått etter at AUC ble demobilisert og delvis avvæpnet i 2006. Enkelte grupper har oppstått delvis med personer fra tidligere FARC og med personer fra tidligere AUC. Enkelte personer

opptrer enkeltvis uten en særskilt tilknytning. Noen grupper skifter navn, og noen bruker flere ulike navn. Det er dermed vanskelig å vite hvem de ulike gruppene er, siden de opererer under flere ulike navn på samme tid eller skifter til helt nye navn over tid. Gruppenes tilstedeværelse i de ulike områdene endrer seg. Mange er i bevegelse, og hvem som har den største kontrollen i enkelte områder, varierer.

Både de paramilitære gruppene og geriljaorganisasjonene har drevet med kidnappinger som en måte å finansiere sin virksomhet på. I tillegg har beskyttelsespenger fra befolkningen vært en viktig inntektskilde og en måte å få kontroll over befolkning og områder på. Disse metodene er felles for de fleste geriljagruppene og paramilitære gruppene, og dekker flere formål; de er en viktig inntektskilde, men også måter å kontrollere befolkningen på og å kjøpe seg lojalitet.

Kidnappingene har avtatt etter at FARC la ned sine våpen og den paramilitære paraplyorganisasjonen AUC ble oppløst. Gruppene driver i dag en mer ren kriminell økonomisk virksomhet.

Mens FARC var en hierarkisk inndelt organisasjon, har de ulike dissidentgruppene som teller både FARC-soldater som aldri la ned våpnene og de som har tatt til våpen på nytt, en flat struktur (Baysal, Charles & Forero 2020).

Noen av geriljaene og de paramilitære gruppene som omtales i dette kapitlet eksisterer ikke lenger. Vi nevner dem likevel, siden de var aktive en gang i tiden, og navnene fortsatt kan dukke opp i ulike sammenhenger. Noen av gruppene kan også ha startet som rene paramilitære grupper og etter hvert utviklet seg til narkonettverk med uvisse bindinger til myndighetene.

Listen over grupperinger er på ingen måte uttømmende. Landinfo omtaler de gruppene som er mest omtalt av ulike kilder.

4.1 Geriljagrupeer – utbredelse og geografisk tilstedeværelse

4.1.1 FARC og forhenværende FARC-soldater

FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia) ble grunnlagt i 1964 i landsbyen Marquetalia, i provinsen Tolima. Bønder med kommunistisk ideologi etablerte seg og initierte en væpnet kamp for jordrettigheter (García-Godos 2021b).

FARC og andre geriljaorganisasjoner utviklet seg etter hvert til å drive mer kriminell enn politisk aktivitet. Kidnapping ble én måte å finansiere aktiviteten på.

FARC startet fredsforhandlingene med den colombianske regjeringen i 2012 og fredsavtalen ble undertegnet i 2016. FARC sluttførte våpennedleggelsen i 2017. Etter at 13 200 FARC-soldater hadde nedlagt sine våpen i 2017, ble konfrontasjonene med colombianske myndigheter radikalt nedskalert, sammenlignet med årene 2010–2014. Tall fra det colombianske forsvarsdepartementet viser fallet i undergravende angrep (*ataques subversivos*): Fra 143 i 2014 til kun 16 angrep i 2017 (Indepaz 2021a).

Tidligere FARC-soldater ønsker gjennomgående å tilpasse seg det colombianske samfunnet og leve «vanlige» liv, men for å gjøre dette må mange skjule sin lange historie som FARC-soldat. I tillegg lever de med truslene fra FARC-dissidenter som ønsker å rekruttere dem til nye grupper (ICG 2021b, s. 12).

I tillegg til at tidligere FARC-soldater blir utsatt for drap (se del 3.3.5), opplyser tidligere FARC-soldater om stigmatisering, utestenging fra jobbmuligheter og trakassering av familiemedlemmer (ICG 2021b, s. 12).

4.1.2 FARC-dissidenter fordeler seg på flere grupperinger

Per i dag er det ikke noen enkeltgerilja som eksisterer under navnet FARC. Det er imidlertid flere FARC-dissidenter som ikke nedla våpnene sine i forbindelsen med fredsavtalen. Flere hundre FARC-soldater ønsket ikke å la seg avvæpne og reintegrere seg i samfunnet, slik de skulle ifølge fredsplanen. Disse beholdt våpnene og dannet nye grupper under nye navn (Insight Crime 2022).

I motsetning til FARC, som hadde et politisk ståsted og en politisk målsetning, er FARC-dissidentene mindre ideologiske og mer drevet av ren økonomisk vinning (ICG 2021b, s. 28). FARC-dissidentene utgjør i dag en væpnet trussel, terroriserer samfunnet og er i konflikt med andre væpnede grupper.

Det er flere forklaringer på at mange FARC-soldater ikke ønsket å avvæpne seg:

- Mislykket reintegrering av FARC-soldater til det sivile samfunnet.
- Mislykket politisk prosess med partiet Comunes, som har fått mindre innflytelse enn forventet.
- Forhandlinger i fredsprosessen hvor FARC's politiske verdier ikke blir tillagt vekt.

En av dissidentene viser til at FARC-soldatene ble overlatt helt til seg selv uten oppfølging (ICG 2021b, s. 24).

Enkelte av dissidentgruppene forlot FARC allerede før fredsavtalen ble underskrevet i 2016. I juni 2016 gikk lederen av FARC's første front, aktiv sørøst i landet, alias Iván Mordisco, ut og sa at han ikke ønsket å slutte seg til fredsprosessen og forhandlingene som da foregikk i Havanna. Ledelsen av første

front ble så overtatt av Genil Duarte, aliaset til leder av FARC's sjuende front. Uenigheter om blant annet tempo på avvæpningen av FARC og fordeling av FARC's ressurser førte imidlertid til at heller ikke Genil Duarte ville slutte seg til fredsprosessen (ICG 2021b, s. 24; ICG 2022). Dette førte til at verken FARC's første eller sjuende front la ned sine våpen. Begge fronter hevder å være de eneste som fortsatt fronter FARC's egentlige verdier (ICG 2021b, s. 25).

Noen av FARC-dissidentene opererer både i Colombia og over grensen til Venezuela. En av disse er kjent som Marin Villa tiende front. Denne gruppen holder til i provinsen Arauca i Colombia og i Apure i Venezuela. Lederen av gruppen blir i nyhetsmediene og andre kilder omtalt som Jorge Eliecer Jiménez Martínez, og under aliasene Arturo eller Gerónimo (InSight Crime 2022).

I Arauca og i Apure holder også en annen dissidentgruppe fra FARC til. Denne går under navnet Segunda Marquetalia. Segunda Marquetalia ble dannet i august 2019 av Luciano Marín Arango, alias Iván Márquez (HRW 2021a; ICG 2021b, s. 26). Segunda Marquetalia gikk ut med en video og proklamerte sin eksistens samtidig som de viste til at colombianske myndigheter hadde mislykkes i å oppfylle sine garantier om fred til befolkningen. Det ble vist til at myndighetene og den politiske eliten hadde motarbeidet reformene og lovnadene som hadde blitt gitt til FARC (ICG 2021b, s. 26).

Segunda Marquetalia og Marin Villa tiende front kjemper mot hverandre om kontrollen over områder på begge sider av grensen til Venezuela, og er involvert i narkotikatrafikken til både Mellom-Amerika og Karibia. Segunda Marquetalia led store tap i desember 2021, da flere av de øverste lederne ble drept etter sammenstøt med Marin Villa tiende front (InSight Crime 2022). I dette området operer også ELN. Flere medlemmer av Marin Villa tiende front ble drept i konfrontasjoner med ELN-geriljaen i januar 2022, dette til tross for at tiende front og ELN tidligere har delt territorier mellom seg uten å være i åpen konflikt (InSight Crime 2022). Lederskapet til Segunda Marquetalia sies å operere fra Venezuela (ICG 2021b, s. 28).

Flere FARC-dissidenter opptrer enkeltvis uten å være tilknyttet en egen gruppe. Segunda Marquetalia forsøker å presse dissidentene over på sin side og til sin gruppe blant annet i Cauca, Catatumbo, Nariño og Putumayo. Her er de i konkurranse med Genil Duarte, leder av FARC's første og sjuende front (ICG 2021b, s. 26).

Enkelte FARC-dissidenter opptrer også i egne såkalte fronter og ut ifra egne interesser, uten å være alliert med hverken Duarte eller Segunda Marquetalia, selv om de opprinnelig tilhørte en av de to. Noen dissidenter har også blitt rekruttert til andre væpnede grupperinger. Ifølge kilder ICG har hatt kontakt med, skal noen ha blitt rekruttert til Clano del Golfo i provinsen Bajo Cauca (ICG 2021b, s. 28).

FARC-dissidenter er i stadig vekst og driver kriminell virksomhet i områder som tidligere var kontrollert av FARC. Det at de stadig rekrutterer nye medlemmer gjør at de får større og større innflytelse. De rekrutterer særlig yngre personer, og mange har ingen tidligere bakgrunn fra FARC. Flere av dem som blir rekruttert kommer fra marginaliserte samfunn hvor narkotikaproduksjonen (såkalte ulovlige avlinger) ikke har blitt erstattet av andre utviklingsprogram, slik intensjonen var med fredsavtalen (ICG 2021b, s. 25).

4.1.3 ELN (Ejército de Liberación Nacional)

ELN ble grunnlagt i 1964, samme år som FARC. ELN oppstod i form av en bygerilja som et resultat av stor ulikhet og den låste politiske situasjonen i landet. En ikke-konstitusjonell avtale om et skifte av styre mellom det konservative og det liberale partiet som avløste hverandre i styringen av landet utestengte andre partier. Opposisjonen måtte skje utenfor parlamentet. Denne avtalen ga grobunn for dannelsen av ELN. ELN ble dannet etter inspirasjon fra revolusjonen på Cuba i 1959, etter initiativ av en gruppe colombianske studenter som studerte der (García-Godos 2021a; Schumann 2021).

ELNs mål var å frigjøre det colombianske samfunnet fra internasjonal monopolkapitalisme og spanske oligarker, skape større fred og sørge for utdanning og velferd til befolkningen, alt dette med våpen i hånd. ELN, som FARC, kjempet for de fattiges rettigheter (García-Godos 2021a).

ELN har også delvis skaffet seg inntekter gjennom kidnappinger. Spesielt slutten av 1990-årene og tiden frem til rundt 2002 var preget av ELNs kidnappinger (Colombia Reports 2019b). I tillegg har ELN særlig angrepet infrastruktur som internasjonalt eide oljeinstallasjoner, elektrisitetsverk og gruver, og krevd beskyttelsespenger av befolkningen (Colombia Reports 2019b; García-Godos 2021a).

ELN fortsetter sin aktivitet og er en av de geriljaorganisasjonene i verden som har eksistert lengst (Baysal, Charles & Forero 2020). Bare i løpet av 2021 har ELN påtatt seg ansvaret for en rekke sabotasjeaksjoner mot oljerørledninger, særlig i provinsen Santander på grensen til Venezuela (Wilson 2021).

ELN har ligget i krig med både andre geriljagrupper, paramilitære grupper og myndighetene, og har i perioder vært færre enn hva de teller i dag. ELN skal per i dag ha mellom 2300 og 2450 aktive soldater (Grattan 2021; Indepaz 2021b). ELN var i 2020 til stede i 23 av Colombias 32 provinser. Den mest konsentrerte tilstedeværelsen var i Cauca, Chocó og Antioquia ved Stillehavskysten og ellers i Apure og Norte de Santander ved grensen til Venezuela (Indepaz 2021b).

ELNs struktur er desentralisert med fem fronter som opererer i ulike deler av Colombia. Den desentraliserte strukturen og mangelen på en enhetlig toppledelse

gjør at det er vanskeligere å forhandle med ELN enn hva som er tilfellet med FARC (Americas Quarterly u.å.). Etter at FARC ble demobilisert i 2016, har ELN gått inn i områdene FARC forlot, dette gjelder spesielt områdene ved Stillehavskysten og Nariño-provinsen i sør, på grensen til Ecuador.

ELN er den største aktive geriljagruppen i Colombia. Det har foregått fredssamtaler mellom colombianske myndigheter og ELN siden 2017. Forhandlingene har imidlertid blitt avbrutt etter gjentatte brudd på våpenhvilen fra ELNs side. Det utslagsgivende for et endelig brudd i fredssamtalene var et bombeangrep mot en politiskole i Bogotá i januar 2019, hvor 21 personer mistet livet (Schumann 2021, s. 35; Wilson 2021). ELN har økt sin innflytelse etter at FARC nedla våpnene. I tillegg til å gå inn i områder hvor FARC hadde sin tilstedeværelse, har de også gått tungt inn i områder i Venezuela (InSight Crime 2021a; Wilson 2021).

ELN har, i likhet med organiserte kriminelle grupper og FARC-dissidenter, fortsatt med kidnappinger som en inntektskilde. Ifølge det colombianske forsvarsdepartementet skal det i løpet av de første seks månedene i 2021 ha blitt utført 13 kidnappinger, fem av disse begått av ELN og de øvrige av andre væpnede grupper (U.S. Department of State 2021).

4.1.4 EPL (Ejército Popular de Liberación)

EPL (også kalt Los Pelusos) ble dannet i 1967, og oppstod som den væpnede grenen av det kommunistiske marxist-leninistiske partiet PCC-ML. Opprinnelig kjempet de for småbøndene på landsbygda, men utvidet på 1980-tallet sin aktivitet til byene (InSight Crime 2021a; Schumann 2021).

EPL har sin største tilstedeværelse i Catatumbo i provinsen Norte del Santander, på grensen mot Venezuela. Der har de først og fremst vært involvert i narkotika- og våpensalg. EPL har på slutten av 2020 og i 2021 blitt stadig færre, og har også blitt fordrevet fra kjerneområdene sine av motstanderne ELN (InSight Crime 2021a; Cárdenas 2021). Deres eksistens i andre områder er usikker, ifølge InSight Crime. Det skal ha blitt hevdet at de holder til i området El Naya lenger sør i landet, i provinsen Valle del Cauca, men ingen har kunne bekrefte at de holder til her (InSight Crime 2021a).

EPL forsøkte å rekruttere FARC-dissidenter etter at store deler av FARC la ned våpnene i 2016. De skal også ha forsøkt å ta seg inn i områder i Cesar-provinsen som tidligere var dominert av FARC (Colombia Reports 2017).

EPLs aktivitet og styrke har gradvis minket etter at colombianske myndigheter igangsatte aksjoner mot gruppen i 2018, i alt 61 aksjoner i perioden 2018–april 2021. Antallet geriljasoldater har gått ned fra 535 til 235 (Cárdenas 2021). Drap og arrestasjoner av sentrale personer innen EPL har gjort at geriljaen har skiftet ut

lederskapet en rekke ganger de siste årene, og den har fremstått som lite enhetlig og fraksjonert, og delvis infiltrert av rene kriminelle grupperinger. De har blitt utkonkurrert av ELN, som i motsetning til EPL, har styrket sitt nærvær.

Colombianske myndigheter har nedgradert EPL i sin trusselvurdering av ulike grupperinger. EPL ansees ikke lenger å være en like stor trussel mot myndighetene som tidligere (Cárdenas 2021).

4.1.5 M-19 (Movimiento de 19 de abril)

Geriljabevegelsen M-19 oppsto i 1973, delvis dannet av personer som var blitt ekskludert fra kommunistpartiet og FARC, mens andre kom fra den sosialistiske grenen fra det politiske partiet ANAPO (Alianza Nacional Popular).

Selve navnet M-19 kommer fra datoen 19.april 1970, dagen mange hevder at det politiske valget ble stjålet fra den tidligere diktatoren Rojas Pinilla.

M-19 var en urban og nasjonalistisk geriljabevegelse (Schumann 2021, s. 37). M-19, sammen med både FARC, ELN og EPL, fikk inntekter gjennom kidnappinger av forretningsmenn, kvegbønder og politikere fra ulike regioner (InSight Crime 2021a).

M-19 la ned våpnene i 1990 (Schumann 2021, s. 37), og eksisterer ikke lenger som gerilja i Colombia.

4.1.6 Los Comandos de la Frontera: Dissidenter fra FARC og arvtakere etter paramilitære

Los Comandos de la Frontera (grensekommandoene) gikk tidligere under navnet La Mafia. Dette er en gruppe som består av dissidenter fra FARC og arvtakere etter sammenslutningen av paramilitære grupper (AUC, se del 4.2.1) som ble oppløst i 2006, kalt La Constru. La Mafia ble dannet som en allianse mellom disse to gruppene, og formålet var å reaktivere narkotrafikken i Putumayo (ved grensen til Ecuador) etter at fredsavtalen var signert og prisene på visse stoffer som brukes i produksjon av kokain hadde gått ned.

La Mafia, som senere skiftet navnet til Los Comandos de la Frontera, har etter hvert utviklet seg til en ren kriminell gruppe. Gruppen skiftet navn for å endre image og for å distansere seg fra alle drapene på sosiale ledere. Gruppen driver imidlertid kriminell aktivitet, og kjemper mot andre grupper om kontrollen av dyrking av illegale avlinger og narkotikaruter. I Putumayo kjemper den mot en annen tidligere FARC-gruppering, Carolina Ramírez Front.

Los Comandos de la Frontera er involvert i hele kjeden i narkotikatrafikken der de opererer; både i selve produksjonen og i kontakten med internasjonale aktører om

transport. Gruppen har kontroll over mye av narkotikaproduksjonen som transporteres til Ecuador og Brasil.

Det at Los Comandos de la Frontera kjemper mot andre væpnede grupper om kontroll over narkotikatrafikken i et område, fører til trusler og drap på sosiale ledere og trusler mot befolkningen (InSight Crime 2021c). Alle som sees som et hinder mot deres aktivitet, kan bli utsatt for den typen overgrep.

Los Comandos de la Frontera ble tidligere ledet av Pedro Oberman Goyes, alias Sinaloa. Han ble drept i et internt oppgjør i gruppen i 2019. Ved siden av Oberman Goyes, ble gruppen ledet av Miguel Antonio Basidas Bravo, alias Gárgola, som opprinnelig var leder av La Constru. Han ble arrestert i 2019. Gruppen ledes nå av Giovanni Andrés Rojas, alias Araña (InSight Crime 2021c).

Los Comandos de la Frontera er sterkest til stede i provinsen Putumayo, på grensen til Ecuador, og har også folk over grensen i Ecuador. Los Comandos beveger seg nordover og har tilstedeværelse i provinsene Caquetá og Cauca. Ifølge informasjon fra InSight Crime er konfrontasjonene med Carolina Ramirez Front en del av gruppens taktikk for å bevege seg nordover i landet (InSight Crime 2021c).

4.2 Tidligere og nåværende paramilitære grupper

4.2.1 AUC (Autodefensas Unidas de Colombia)

Autodefensas Unidas de Colombia kan oversettes med Colombias forente selvforsvarsstyrker.

AUC ble dannet i 1997. Gruppen var en høyreorientert paraplyorganisasjon som bestod av ulike paramilitære grupper. Organisasjonen var aktiv i den væpnede konflikten frem til organisasjonen ble demobilisert i årene 2003–2006. Organisasjonen var tungt finansiert av narkotikahandelen, og ble klassifisert som en terrororganisasjon av både USA og EU (García-Godos 2020; Indepaz 2021b). AUC hadde like fullt støtte fra regjeringshæren og deler av den politiske ledelsen. De paramilitære gruppene har stått for svært alvorlige overgrep i Colombia i mange år (FN-sambandet 2019). Fredsforhandlinger mellom den colombianske regjering og AUC førte til at ca. halvparten av de i alt rundt 20 000 medlemmene leverte inn sine våpen. Medlemmene ble delvis gitt amnesti og slapp å stå til ansvar for sine mange menneskerettsbrudd (García-Godos 2021a). Paramilitære ledere fikk reduserte fengselsstraffer på mellom fire og åtte år hvis de tilsto sine forbrytelser overfor dommerne. Rettergangen har imidlertid gått svært sakte. I 2017 var kun 47 domfellelser blitt gitt. Mange av lederne fra AUC har unnslått å melde seg (Gorder 2021).

I etterkant av demobiliseringen har en rekke paramilitære grupper etablert seg på nytt under nye navn. Koblingen til den colombianske stat er noe usikker. Det er på det rene at iallfall enkelte av gruppene har slike koblinger, men gruppene opptrer ikke lenger samlet (Flyktninghjelpen, møte i Bogotá 2019; CERAC, møte i Bogotá 2019).

4.2.2 Autodefensas Gaitanistas de Colombia (AGC)/Clan del Golfo/Los Urabeños

AGC kalles også Clan de Golfo og Los Urabeños. Gruppen er per i dag Colombias mest innflytelsesrike paramilitære gruppe. Den kontrollerer mye av landets narkotikahandel. Colombianske myndigheter mener gruppen har sterke bånd til Sinaloa-kartellet i Mexico. AGC har også operert under navnet Los Urabeños og også Aguilas Negras, som var forløpere til AGC (InSight Crime 2021d; Dalby & Posada 2021; Colombia Reports 2021).

Los Urabeños består også av tidligere paramilitære fra AUC. Da AUC ble demobilisert i 2006, ble Los Urabeños spredd over hele landet, og etter hvert det største narkotikakartellet i landet (Dalby & Posada 2021). Colombianske myndigheter har drevet en intensiv jakt på Otoniel, lederen for kartellet, og i oktober 2021 ble han arrestert. Samtidig ble flere andre lederskikkelser arrestert eller drept. Narkotikakartellets videre skjebne er uviss. En sentral lederskikkelse i AGC etter at Otoniel ble arrestert, er Jobanis Avila, kalt Chiquito Malo, et tidligere medlem av AUC (El Tiempo 2021).

Los Urabeños kjemper om kontroll over områder og narkotikahandel i provinsen Norte de Santander på grensen mot Venezuela med ELN-geriljaen, og de opererer i provinsen Nariño i sør, i tillegg til at de holder til i området rundt Santa Marta i nord. Hvorvidt kartellet faller sammen siden de nå er uten en sentral ledelse, eller om de deles opp i ulike enheter er uklart, men de ulike cellene innenfor gruppen vil uansett eksistere (InSight Crime 2021d; Dalby & Posada 2021).

Navnet AGC oppstod først i oktober 2020 (Colombia Reports 2021; InSight Crime 2021d).

ICG (2022) omtaler gruppen som Clan del Golfo, og viser til at de utnyttet covid-19-pandemien og restriksjonene til i enda større grad å kontrollere befolkningen.

AGC opererer i minst 17 av Colombias 32 provinser (ICG 2022).

4.2.3 Aguilas Negras («svarte ørner»)

Aguilas Negras oppstod i 2006 etter at AUC var blitt oppløst. Gruppen ble snart den mest innflytelsesrike arvtakeren etter AUC. Aguilas Negras skal ikke ha vært direkte involvert i narkotikahandelen, men tjente penger på illegal gruveindustri

og å tilrane seg landområder. Gruppen oppstod i Catatumbo i Cauca-provinsen, men spredte seg snart til store deler av landet, blant annet til Norte de Santander på grensen til Venezuela. Navnet Aguilas Negras har blitt brukt av en rekke væpnede høyreekstreme grupperinger, og det er dermed ikke så lett å skille mellom dem (Colombia reports 2019a).

Navnet Aguilas Negras har også dukket opp på flere drapstrusler rettet mot lokale og internasjonale menneskerettsorganisasjoner som har jobbet mot de paramilitæres kamp om kontroll av landområder. Det er imidlertid uvisst om organisasjonen faktisk eksisterer lenger (InSight Crime 2019).

4.2.4 Marqueteños

Marqueteños består også av tidligere paramilitære fra AUC. Gruppen opererer i provinsene Caldas og Meta i det sentrale Colombia.

Marqueteños benevner seg selv som en ny selvforsvarsgruppe og har krevd såkalte beskyttelsespenger fra innbyggere i byene Marquetalia og Samaná i Caldas og Puerto Lleras i Meta. Trusler og utpressing fra gruppen har ført til at flere innbyggere i disse byene har måttet forlate sine hjem for å bosette seg andre steder (Gorder 2021).

4.2.5 Los Caparros og deres brudd med Los Urabeños

Los Caparros, som også blir kalt Virgilio Peralta Arenas Front eller Los Caparrapos, ble tidligere assosiert med Los Urabeños og sett på som en del av den gruppen. Los Caparros omtales som en kriminell gruppe, og brøt ut av Los Urabeños i kampen om kontroll over narkotikatrafikk og illegal gullgruvedrift i den nordvestlige delen av Colombia, i provinsen Antioquia. Gruppen holder først og fremst til i nordlige deler av Antioquia, områder hvor FARC opererte. Ved avvæpningen av FARC, inntok Los Caparros dette området (InSight Crime 2021b).

Det er ulike versjoner av hvordan Los Caparros oppsto. En versjon sier den oppsto med forbindelser til andre paramilitære grupper i Cundinamarca i 1996 (InSight Crime 2021b). En annen sier at gruppen oppsto i 2017 som en utbrytergruppe fra AGC, med aktivitet i Antioquia og Córdoba (Indepaz 2021b). En tredje versjon sier at den er en arvtaker av Mineros Bloc innenfor AUC. Los Caparros sluttet seg til Los Urabeños i 2009, før de brøt ut av denne alliansen igjen. Gruppen har i tidligere tider også samarbeidet med FARC om økonomisk og strategisk kontroll. Los Urabeños er fiende nummer én til Los Caparros, siden de kjemper om kontrollen i de samme områdene i provinsen Antioquia (InSight Crime 2021b).

Los Caparros er involvert i alle stadier av produksjon av og handel med narkotika i provinsene Antioquia og Córdoba. I provinsen Urabá kontrollerer de

kokaplantaser og fremstilling av kokain, samt frakt til internasjonale markeder. Gruppen er også involvert i illegal gruvedrift.

Colombianske myndigheter hevdet i juni 2021 at gruppen var fullt og helt avvæpnet, men dette er høyst usikkert (InSight Crime 2021b; Indepaz 2021b, s. 52).

5 Referanser

5.1 Skriftlige kilder

- Al Jazeera (2022, 28. januar). Colombia's top court orders government to protect ex-FARC rebels. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/28/colombia-top-court-orders-govt-to-protect-ex-farc-rebels> [lastet ned 8. mars 2022]
- Americas Quarterly (u.å.). ELN. Ejército de Liberación Nacional / National Liberation Army. *Americas Quarterly*. Tilgjengelig fra <https://americasquarterly.org/article/eln/> [lastet ned 22. mars 2022]
- Baysal, B., Charles, M. & Forero, J. D. (2020, november). *A Criminal Peace. Mapping the Murders of Ex-FARC Combatants*. Bogotá: Observatorio Colombiano de Crimen Organizado. Tilgjengelig fra https://www.urosario.edu.co/Documentos/Facultad-de-Ciencia-Politica-Gobierno-y-Relacione/Observatorios/Crimen-organizado/DOCUMENTOS_OCCO_2_A_Criminal_Peace-18-nov-min.pdf [lastet ned 8. mars 2022]
- Bull, B. (2021). *Latin-Amerika i dag. Nye interesser og gamle bånd til USA, Kina, Russland, Midtøsten og Europa*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Cárdenas, J. D. (2021, 19. april). Colombia Decides EPL is No Longer Major Threat. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/colombia-decides-epl-no-longer-major-threat/> [lastet ned 29. mars 2022]
- CIA (2008). *Colombia Transportation map*. Washington D.C.: CIA. Tilgjengelig fra <https://www.cia.gov/resources/map/colombia/> [lastet ned 22. mars 2022]
- Colombia Reports (2017, 26. mars). EPL / 'Los Pelusos'. *Colombia Reports*. Tilgjengelig fra <https://colombiareports.com/epl-pelusos/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Colombia Reports (2019a, 25. februar). Aguilas Negras. *Colombia Reports*. Tilgjengelig fra <https://colombiareports.com/aguilas-negras/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Colombia Reports (2019b, 14. august). National Liberation Army (ELN). *Colombia Reports*. Tilgjengelig fra <https://colombiareports.com/eln/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Colombia Reports (2021, 25. oktober). Gaitanista Self-Defense Forces of Colombia (AGC) / Gulf Clan. *Colombia Reports*. Tilgjengelig fra <https://colombiareports.com/agc-gulf-clan/> [lastet ned 13. desember 2021]
- Dalby, C. & Posada, J. D. (2021, 25. oktober). What Does Otoniel's Arrest Really Mean for Colombia? *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/otoniel-arrest-really-mean-for-colombia/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Ebus, B. (2021, 4. november). Stopping the violence devouring Colombia's Forests. Opinion. *Newsweek*. Tilgjengelig fra <https://www.newsweek.com/stopping-violence-devouring-colombias-forests-opinion-1645246> [lastet ned 29. mars 2022]
- El Espectador (2021, 5. oktober). Caso Uribe: defensa de Cepeda expone argumentos contra la solicitud de preclusión. *El Espectador*. Tilgjengelig fra <https://www.elespectador.com/judicial/caso-uribe-defensa-de-cepeda-expone-argumentos-contra-la-solicitud-de-preclusion/> [lastet ned 28. mars 2022]

- El Tiempo (2021, 25.oktober). 'Chiquito Malo' es hoy el narco más buscado y asumiría el mando del 'Clan'. *El Tiempo*. Tilgjengelig fra <https://www.eltiempo.com/justicia/conflicto-y-narcotrafico/otoniel-chiquito-malo-asumiria-el-mando-del-clan-del-golfo-627554> [lastet ned 29. mars 2022]
- FN-sambandet (2019, 9. september). *Colombia*. Oslo: FN-sambandet. Tilgjengelig fra <https://www.fn.no/Land/Colombia> [lastet ned 13. desember 2021]
- García-Godos, J. (sist endret 12. oktober 2020). *AUC*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/AUC> [lastet ned 13. desember 2021]
- García-Godos, J. (sist endret 18. august 2021a). *Colombia*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/Colombia> [lastet ned 3. november 2021]
- García-Godos, J. (sist endret 18. august 2021b). *FARC*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/FARC> [lastet ned 4. oktober 2021]
- Gorder, G. (2021, 31. mai). Demobilized But Not Disarmed, Colombia Paramilitaries Continue Extorting. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/demobilized-disarmed-colombia-paramilitaries-continue-extorting/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Grattan, S. (2021, 1. oktober). Colombia's ELN rebels warn of 'reprisals' after commander killed. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2021/10/1/colombia-eln-rebels-warn-of-reprisals-after-commander-killed> [lastet ned 29. mars 2022]
- Grøndahl, P. (2020, 24. januar). *Norge har blant de laveste forekomstene av drap i verden – hvorfor?* Oslo: Psykologisk.no. Tilgjengelig fra <https://psykologisk.no/2020/01/norge-har-blant-de-laveste-forekomstene-av-drap-i-verden-hvorfor/> [lastet ned 24. mars 2022]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2020, 22. januar). “*The Guerrillas Are the Police*” – *Social Control and Abuses by Armed Groups in Colombia's Arauca Province and Venezuela's Apure State*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/report/2020/01/22/guerrillas-are-police/social-control-and-abuses-armed-groups-colombias-arauca> [lastet ned 11. februar 2022]
- HRW (2021a, 26. april). *Venezuela: Security Force Abuses at Colombia Border*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2021/04/26/venezuela-security-force-abuses-colombia-border> [lastet ned 26. januar 2022]
- HRW (2021b, 18. oktober). *Letter to Secretary Blinken on Human Rights in Colombia*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2021/10/19/letter-secretary-blinken-human-rights-colombia> [lastet ned 1. februar 2022]
- Høiback, H. (sist endret 27. november 2021). *Gerilja*. Oslo: SNL. Tilgjengelig fra <https://snl.no/gerilja> [lastet ned 8. desember 2021]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2021a, 4. november). *A Broken Canopy: Deforestation and Conflict in Colombia*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/091-broken-canopy-deforestation-and-conflict-colombia> [lastet ned 10. november 2021]
- ICG (2021b, 30. november). *A Fight by Other Means: Keeping the Peace with Colombia's FARC*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/092-fight-other-means-keeping-peace-colombias-farc> [lastet ned 1. desember 2021]
- ICG (2022, 27. januar). *Tackling Colombia's Next Generation in Arms*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/tackling-colombias-next-generation-arms> [lastet ned 3. februar 2022]

- IDMC, dvs. Internally Displacement Monitoring Centre (u.å.). *Colombia. Country Information*. Genève: IDMC. Tilgjengelig fra <https://www.internal-displacement.org/countries/colombia> [lastet ned 24. januar 2022]
- Indepaz (2021a, 18. september). *Cinco años de acuerdos de paz, transición a la paz o recomposición de violencias*. Bogotá: Indepaz. Tilgjengelig fra <https://indepaz.org.co/cinco-anos-de-acuerdos-de-paz-transicion-a-la-paz-o-recomposicion-de-violencias/> [lastet ned 28. mars 2021]
- Indepaz (2021b, september). *Los focos del conflicto en Colombia. Informe sobre presencia de grupos armados en Colombia*. Bogotá: Indepaz. Tilgjengelig fra <http://www.indepaz.org.co/wp-content/uploads/2021/10/INFORME-DE-GRUPOS-2021.pdf> [lastet ned 29. mars 2022]
- Indepaz (2021c, 14. november). *Líderes sociales, defensores de DD.HH y firmantes de acuerdo asesinados en 2021*. Bogotá: Indepaz. Tilgjengelig fra <http://www.indepaz.org.co/lideres-sociales-y-defensores-de-derechos-humanos-asesinados-en-2021/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Indepaz (2022, 6. februar). *Registro de agresiones durante 2022*. Bogotá: Indepaz. Tilgjengelig fra <https://indepaz.org.co/> [lastet ned 17. februar 2022]
- InSight Crime (2011, 25. mai). AUC. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/auc-profile/> [lastet ned 3. november 2021]
- InSight Crime (2019, 2. april). Águilas Negras Threats Haunt Colombia. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/brief/aguilas-negras-colombia/> [lastet ned 25. januar 2022]
- InSight Crime (2021a, 21. januar). Colombia Profile. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/colombia/#criminal> [lastet ned 29. mars 2022]
- InSight Crime (2021b, 2. juni). Caparros. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/los-caparrapos/> [lastet ned 29. mars 2022]
- InSight Crime (2021c, 8. juli). Border Command. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/border-command/> [lastet ned 11. oktober 2021]
- InSight Crime (2021d, 24. oktober). Urabeños - Gulf Clan. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/urabenos-profile/> [lastet ned 29. mars 2022]
- InSight Crime (2022, 18. januar). 10th Front – Ex-FARC Mafia. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/10th-front-ex-farc-mafia/> [lastet ned 1. februar 2022]
- Landinfo (2020, 27. oktober). *Colombia: Rekruttering av barn og unge til irregulære væpnede grupper*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/10/Colombia-respons-Rekruttering-til-irregulære-væpnede-grupper-27102020.pdf> [lastet ned 4. april 2022]
- Lode, S. C. (2021, 10. juli). John Erik (36) i Colombia: frykten for at de skal utarte er der alltid. *VG*. Tilgjengelig fra <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/75KEx9/john-erik-36-i-colombia-frykten-for-at-det-skal-utarte-er-der-alltid> [lastet ned 11. februar 2022]

- Mejia, G. C. (2021, oktober), ¿Que hay para comer hoy? Sammenhengen mellom kjønn og matsikkerhet. *Latin-Amerika* 26(3), 10-12. Tilgjengelig fra <https://www.latin-amerikagruppene.no/assets/documents/Publikasjoner/Tidsskrift-LatinAmerika/2021-3-Digital-versjon.pdf> [lastet ned 29. mars 2022]
- Oquendo, C. (2021, 31. juli). El fiscal de Colombia imputa al exjefe del Ejército Mario Montoya por 104 ejecuciones extrajudiciales. *El País*. Tilgjengelig fra <https://elpais.com/internacional/2021-07-31/el-fiscal-de-colombia-imputa-al-exjefe-del-ejercito-mario-montoya-por-104-ejecuciones-extrajudiciales.html> [lastet ned 9. februar 2022]
- Rocio, A. J. (2021, 1. oktober). Más de 1.200 líderes sociales han sido asesinados desde la firma del Acuerdo de Paz. *LAFM*. Tilgjengelig fra <https://www.lafm.com.co/colombia/mas-de-1200-lideres-sociales-han-sido-asesinados-desde-la-firma-del-acuerdo-de-paz> [lastet ned 29. mars 2022]
- Ryland, R. (2021, 21. september). Hva skjer med fredsprosessen i Colombia? *Bistandsaktuelt*. Tilgjengelig fra <https://www.bistandsaktuelt.no/arkiv-kommentarer/2021/hva-skjer-med-fredsprosessen-i-colombia/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Schumann, B. (2021, oktober). *Kvinneres fred i Colombia*. Oslo: Orkana forlag.
- Semana (2020, 31. august). "Es casi seguro que Uribe tuvo nexos con paramilitares": cable del Pentágono. *Semana*. Tilgjengelig fra <https://www.semana.com/nacion/articulo/las-sospechas-de-estados-unidos-sobre-uribe-y-sus-nexos-con-las-autodefensas/698629/> [lastet ned 28. mars 2022]
- U.S. Department of State (2021, 30. mars). *Country reports on human rights practices: Colombia*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/colombia/> [lastet ned 29. mars 2022]
- Wilson, M. (2021, 29. oktober). The ELN's Power Move: Pipeline Bombings in Colombia's Santander. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://insightcrime.org/news/elns-power-move-pipeline-bombings-santander/> [lastet ned 29. mars 2022]

5.2 Muntlige kilder

CERAC, dvs. Conflict Analysis Resource Center. Møte i Bogota mai 2019, telefonsamtale januar 2022.

CERAC er et colombiansk forskningssenter som forsker på fred og konflikter.

Colombiansk kilde. Samtaler mai 2021.

Kilden har bodd mange år i Norge, men er svært godt orientert om politiske og menneskerettslige forhold i Colombia. Landinfo kjenner kilden via samtaler i mange år.

Flyktningshjelpen. Møte i Bogotá mai 2019.

García, M., Country Director, Jesuit Refugee Service. Møte i Bogotá 4. mai 2019.

Kilde: CIA (2008).